

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
Factors Affecting People's Participation in Drug Prevention and Solution
in Kasetwisai District Roi Et Province

ณัฐพล แผลมทองหลาง^{1*} เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร² สันญา เคนาภูมิ²

E-mail: nthphuong082@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จำนวน 399 คน โดยสูตรทาร์ยามานะ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน และปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน สามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 62.10 และ 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มการมีมวลชนสัมพันธ์กับประชาชนในท้องถิ่น สร้างการรับรู้เรื่องยาเสพติดนำไปสู่การสร้าง niềmเชื่อใจและให้ข้อมูลแก่หน่วยงานภาครัฐ ปลุกฝังค่านิยมที่ดีให้แก่เยาวชน ส่งเสริมให้ตระหนักในโทษของยาเสพติด มีการประชุมผู้นำชุมชนร่วมกันเสนอแนะปัญหาในแต่ละชุมชน และหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกัน ผู้นำชุมชนควรเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและให้ข้อมูลที่เป็นความจริงในพื้นที่ ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดอย่างเพียงพอ

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล การมีส่วนร่วม การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

Abstract

The purposes of this study were 1) to study the level of people's participation in drug prevention and solution in Kasetwisai District Roi Et Province 2) to study the factors affecting people's participation in the prevention and solution of drug problems in Kasetwisai district and 3) to study recommendations on factors affecting people's participation in preventing and solving drug problems in Kasetwisai District. Roi Et Province The sample consisted of 399 people aged 18 years and over in Kasetwisai district by Taro Yamane formula. The research tools were the estimation scale questionnaire. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, frequency, standard deviation. and multiple regression analysis

The results of the research showed that 1) the level of people's participation in drug prevention and solution in Kasetwisai district Roi Et Province. 2) Factors Affecting People's Participation in Drug Prevention and Solution in Kasetwisai District Roi Et Province, including the factors of information perception Community Leadership Factors and community network factors can predict together 62.10% and 3) recommendations on factors affecting people's participation in preventing and solving drug problems in Kasetwisai district. Roi Et Province As a result, relevant agencies should increase public relations with local people. Build awareness about drugs leading to building trust and providing information to government agencies. Cultivating good values in youth promote awareness of the dangers of drugs There is a meeting of community leaders to discuss problems in each community. and find ways to prevent and

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร มหาวิทยาลัราชภัฏมหาสารคาม

solve drug problems together Community leaders should liaise with relevant authorities and provide truthful information in the area. Adequate budget should be allocated for anti-narcotics campaign activities.

Keywords: influence factors, participation, prevention and solution to drug problems

ความเป็นมาของปัญหา

ภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม จากทั่วโลก พบว่าสถานการณ์ปัญหาด้านยาเสพติด มีการแพร่กระจายไปทั่วโลก โดยพื้นที่ที่พบการแพร่ระบาดมากที่สุดจะอยู่บริเวณประเทศในแถบ ภูมิภาคเอเชีย ตะวันออก เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทวีปยุโรป และยังพบในประเทศออสเตรเลีย ในปี ค.ศ. 2016 พบว่า มีผู้ใช้ยาเสพติดทั่วโลก 275 ล้านคน คิดเป็น 5.6% ของประชากรโลก ซึ่งยังเป็น อัตราคงที่ และเมื่อจำแนกตามชนิดของยาเสพติด พบว่า ภัยคุกคามตัวยาที่มีผู้ใช้ มากที่สุด 192 ล้านคน รองลงมา คือ กลุ่มฝิ่นและอนุพันธ์ของฝิ่น 53 ล้านคน และกลุ่มยาเสพติดสังเคราะห์ที่มีส่วนผสมของแอมเฟตามีน (Amphetamine – type stimulants: ATS) 34 ล้านคน เอ็กซ์ตาซี 21 ล้านคน และโคเคน 18 ล้านคน ตลาดยาเสพติด สังเคราะห์ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะยาเสพติดสังเคราะห์ที่มีส่วนผสมของแอมเฟตามีน (Amphetamine – type stimulants: ATS) ได้แก่ ยาบ้า ยาไอซ์ และเอ็กซ์ตาซี (MDMA) รวมไปถึงสารออกฤทธิ์ ต่อจิตประสาทชนิดใหม่ (New Psychoactive Substances: NPS) ที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยในช่วงปี ค.ศ. 2009 – 2017 พบ NPS ทั้งหมด 803 ชนิด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ปัญหายาเสพติดมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่องตามสภาพความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2562)

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ป.ป.ส. (2562) กล่าวว่า ปัญหายาเสพติดในประเทศไทยนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญของชาติ ซึ่งมักจะนำไปสู่การเกิดปัญหาอาชญากรรม ซึ่งมีผลโดยตรงต่อความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ของประชาชน ซึ่งประเทศไทย ประสบปัญหายาเสพติดทั้งในด้านการเป็นพื้นที่การผลิต การเป็นพื้นที่การค้า การเป็นพื้นที่การแพร่ ระบาดและการเป็นทางผ่านของยาเสพติด ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในปีงบประมาณ 2561 พบการจับกุมยาเสพติดเพิ่มสูงขึ้นจาก ปีงบประมาณ 2560 โดยเฉพาะยาบ้า ยาไอซ์ และเฮโรอีน จากสถิติการจับกุมของกลางยาเสพติดในปีงบประมาณ 2561 สามารถยึด ยาบ้าได้ 302 ล้านเม็ด ยาไอซ์ 18,526 กิโลกรัม เฮโรอีน 903 กิโลกรัม และกัญชา 16,399 กิโลกรัม ปริมาณยาเสพติดที่ลักลอบนำเข้า มามีมากเกินความต้องการใช้ในประเทศ ส่งผลให้ราคายาเสพติด ลดลง ยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมากที่สุด ยังคงเป็นยาบ้า รองลงมา คือ ยาไอซ์ และกัญชา ตามลำดับ ในส่วนของการลำเลียงยาเสพติดของกลุ่มการค้าในพื้นที่แพร่ระบาด ปัจจุบันกลุ่มผู้ค้า หลีกเลี่ยงการส่งมอบให้กับกลุ่มผู้ซื้อโดยตรง แต่จะใช้การติดต่อผ่านสื่อสังคม ออนไลน์ แล้วแจ้งจุดวางยาเสพติด (Dead Drop) เป็น การตัดตอนในกระบวนการส่งมอบ และยังเป็น การต่อต้าน การสืบสวนขยายผลจากทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มการค้า รายย่อย นิยมซื้อขายยาเสพติด ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ควบคู่กับการส่งมอบยาเสพติดผ่านทางพัสดุไปรษณีย์ทั้งของภาครัฐและ ภาคเอกชนมากขึ้น แนวโน้มสถานการณ์ปัญหายาเสพติด 1) ประเทศไทยยังคงเผชิญกับปัญหายาเสพติดที่ผลิตมาจากแหล่งผลิตใน พื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ โดยพื้นที่ ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังคงถูกใช้เป็นช่องทางในการลักลอบนำเข้ายาเสพติด 2) ยาบ้า ยังเป็นตัวยาหลักที่มีการแพร่ระบาดในประเทศไทย และในขณะเดียวกันประเทศไทยถูกใช้เป็น แหล่งพักยาเสพติดและเส้นทาง ลำเลียงผ่าน เพื่อส่งไอซ์ เฮโรอีน และกัญชา ไปยังประเทศที่สาม 3) เฮโรอีน มีแนวโน้มการแพร่ระบาดเพิ่มสูงขึ้นในกลุ่มเด็กและ เยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่ 4) กลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดมีแนวโน้มใช้เคตามีนมากขึ้น เห็นได้จากสถิติการจับกุมและ ผู้เข้าบำบัดรักษา ที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี (สบยช.) กรมการแพทย์ (2562) เผยปัญหายาเสพติดแพร่ ระบาดมากขึ้นในกลุ่มเด็กและเยาวชน อายุ 12 -17 ปี ควรเน้นให้พ่อแม่ดูแล ให้ความสำคัญและเป็นแบบอย่างที่ดี หากพลาดพลั้งไปยุ่ง เกี่ยวกับยาเสพติด นายแพทย์ภาสกร ชัยวานิชศิริ รองอธิบดีกรมการแพทย์ กล่าวว่า จากข้อมูลการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดของ สบยช. ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2561 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2562 พบผู้ป่วยทั้งหมด 3,803 คน เป็นเพศชาย 3,256 คน คิดเป็นร้อยละ 85.62 และเพศหญิง 547 คน คิดเป็นร้อยละ 14.38 กลุ่มผู้ป่วยที่มากที่สุดอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 20-24 ปี จำนวน 726 คน รองลงมา ได้แก่วัยอายุระหว่าง 25-29 ปี จำนวน 692 คน ประเภทของยาเสพติดที่ใช้มากที่สุดคือยาบ้า สุรา และยาไอซ์ นอกจากนี้ยังพบว่า ปัญหายาเสพติดแพร่ระบาดมากขึ้นในกลุ่มเด็กและเยาวชน ที่มีอายุระหว่าง 12 -17 ปี ซึ่งเด็กและเยาวชนเหล่านี้คือ อนาคตของชาติ เป็นวัยที่มีความเสี่ยงสูงต่อการใช้ยาเสพติด เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกายที่เริ่มก้าวเข้าสู่วัยรุ่น มีความอยากรู้อยากลอง มีความเป็นตัวของตัวเอง หากเยาวชนกลุ่มนี้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด สมองจะถูกทำลายเสี่ยงต่อการเกิดอาการทางจิตประสาทอย่าง ถาวรในอนาคต ส่งผลถึงการเรียน และอาจชักชวนเพื่อนให้มายุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ทำให้ปัญหายาเสพติดเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น ทั้งนี้

ครอบครัว ผู้ปกครอง สามารถป้องกันบุตรหลานโดยการอบรมเลี้ยงดู ให้เวลา ให้ความรักความอบอุ่น สอนให้เห็นถึงผลกระทบของยาเสพติดและเป็นแบบอย่างที่ดี หากพลัดพลั้งเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดแล้ว ต้องดูแลช่วยเหลืออย่างถูกต้องและให้กำลังใจตั้งแต่ระยะเริ่มต้น นายแพทย์สรายุทธ์ บุญชัยพานิชวัฒนา ผู้อำนวยการสถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี กล่าวเพิ่มเติมว่า

การแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน เป็นปัญหาที่ต้องให้ความสำคัญและต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน สบยช. มีภารกิจหลักในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาและสารเสพติดทุกชนิด ซึ่งรูปแบบการบำบัดรักษายาเสพติดแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบผู้ป่วยนอก ให้การรักษาในรูปแบบกาย จิต สังคมบำบัดแบบไปกลับ ใช้กระบวนการรักษาทางกาย การปรับเปลี่ยนความคิด พฤติกรรม และรูปแบบผู้ป่วยในเน้นกระบวนการบำบัดให้ผู้ป่วยสามารถฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายและจิตใจให้เข้มแข็ง มีครอบครัวเป็นหลักสำคัญ โดยแพทย์และทีมสหวิชาชีพจะให้การบำบัดรักษาอาการขาดยา รวมถึงภาวะแทรกซ้อนทางกาย ทางจิต จนอาการดีขึ้นและให้การฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกาย และจิตใจ ผู้ป่วยจะได้เรียนรู้การใช้กระบวนการทางจิตวิทยาในการแก้ไขปัญหา การเสริมสร้างพลังใจให้เข้มแข็ง รู้จักหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธการเสพยาเสพติด รวมถึงการปรับตัวให้เข้ากับสังคม ซึ่งจะส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เจตคติ ในการเลิกเสพยาเสพติดได้ ซึ่งต้องใช้เวลาในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูอย่างน้อย 3-4 เดือน และติดตามดูแลช่วยเหลือหลังผ่านการบำบัดประมาณ 1 ปี

แผนปฏิบัติการ “ยุทธการสาเกตนคร” กวาดล้างยาเสพติด จังหวัดร้อยเอ็ด ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จังหวัดร้อยเอ็ด ได้รับนโยบายจากรัฐบาล เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดร้อยเอ็ด (ศอ.ปส.จ.ร.) จึงได้จัดทำโครงการแผนปฏิบัติการ “ยุทธการสาเกตนคร” กวาดล้างยาเสพติด จังหวัดร้อยเอ็ด ประจำปี 2561 โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อลดระดับปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและปัญหาอาชญากรรมอื่นที่เกี่ยวข้องเนื่องในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดให้ปรากฏเห็นผลชัดเจนเป็นรูปธรรม 2) เพื่อสร้างกระแสและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของหน่วยงานภาครัฐ 3) เพื่อป้องกันไม่ให้อาณาเขตของจังหวัดร้อยเอ็ดเกี่ยวข้องกับยาเสพติด 4) เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดเกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีวิถีชีวิตที่เป็นไปอย่างสงบสุข อันเนื่องมาจากปัญหายาเสพติด และปัญหาอาชญากรรม ตลอดจนสิ่งอบายมุขต่างๆ ลดน้อยลง และมีเป้าหมายการดำเนินงานลดระดับปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและปัญหาอาชญากรรมด้านอื่นๆ ที่ เกี่ยวเนื่องในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 20 อำเภอ 2,446 หมู่บ้าน ให้ปรากฏผลชัดเจนเป็นรูปธรรม โดยให้ความสำคัญต่อการบูรณาการการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นส่วนราชการ สังกัด กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้มีนโยบายในการปรับกระบวนการทำงานเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านยาเสพติดในพื้นที่ให้สอดคล้องกับนโยบายของกรมการปกครอง และจังหวัดร้อยเอ็ด โดยได้มอบหมายให้กลุ่มงานความมั่นคง ดำเนินงานด้านยาเสพติดร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแบบบูรณาการ รวมถึงให้ความสำคัญในการเฝ้าระวังและควบคุมปัจจัยเสี่ยง ที่อาจมีผลต่อยาเสพติดอย่างจริงจัง ได้แก่ สถานบริการ สถานบันเทิง หอพัก บ้านเช่า ที่พักอาศัยเชิงพาณิชย์ ร้านเกมส์ ร้านอินเทอร์เน็ต โต๊ะสนุกเกอร์ ร้านค้าแอบแฝงพื้นที่สาธารณะที่เป็นแหล่งมั่วสุม แก๊งมอเตอร์ไซด์ชิง กลุ่มแก๊งต่างๆ โดยให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด จากสถิติการจับกุมผู้ต้องหาอายุเฉลี่ย 70 เป็นผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และมีแนวโน้มเป็นเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ ผลกระทบของยาเสพติดต่อชุมชนในพื้นที่อำเภอเกษตรวิสัย เช่น ปัญหาการลักขโมย การทำร้ายร่างกาย อาละวาด ส่งผลให้ผู้อื่นเกิดหวาดระแวงและเดือนร้อนในชุมชน ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันวางแผนในการในการป้องกันและแก้ไขอย่างเร่งด่วน (ที่ทำการปกครองอำเภอเกษตรวิสัย. 2564) ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ในการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด ว่ามีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนมากน้อยเพียงใดและปัจจัยใดบ้างที่เป็นสาเหตุ ที่ทำให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขและป้องกันปัญหายาเสพติดภายในพื้นที่ เพื่อนำเอาผลที่ได้จากการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในพื้นที่เขต ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้ยังเป็นการลดอัตราเสี่ยงของคนติดยาเสพติดภายในชุมชน รวมถึงส่งเสริมให้เกิด การบูรณาการร่วมกันในทุกภาคส่วนเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาเสพติดแบบยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

3. เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีชื่อตามทะเบียนราษฎร์ และอาศัยอยู่หมู่บ้าน/ชุมชน ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จาก 175 หมู่บ้าน รวมประชากรทั้งสิ้น 98,370 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ประชาชนที่มีชื่อตามทะเบียนราษฎร์ และอาศัยอยู่หมู่บ้าน/ชุมชน ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จำนวน 399 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างการใช้ ด้วยการใช้สูตรของ Yamane (1967)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

3.1 การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามประเภทสอบถามรายการ (Check list) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และสถานะในครอบครัว

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

ตอนที่ 4 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

3.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 42 คน แล้วนำมาหาอำนาจจำแนกรายข้อด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างรายข้อกับโดยรวม (Item total Correlation) มีค่าระหว่าง .259-.750 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient Alpha) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) งานวิจัยนี้มีค่าความเชื่อมั่น .913

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอใ้มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ออกหนังสือถึง นายอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีชื่อ ตามทะเบียนราษฎร์ การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยประสานกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด นำแบบสอบถาม ไปแจกให้กับประชาชนในพื้นที่ตามสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำบลที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

4.3 ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา สถานที่ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด รวบรวมแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างได้ทำเสร็จแล้วมาส่งให้กับผู้วิจัย

4.4 เลือกเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ ของการตอบข้อคำถาม ต้องได้กลับคืนมาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90

4.5 นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

- 1) นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง
- 2) นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์แล้ว ลงรหัสตามแบบ (Coding Form)
- 3) นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้วให้คะแนนแต่ละข้อมากำหนดเกณฑ์ของการให้คะแนน ดังนี้

การจัดกระทำคะแนนระดับขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยแบ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Likert's Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุดกำหนดให้ 5 คะแนน มากกำหนดให้ 4 คะแนน ปานกลางกำหนดให้ 3 คะแนน น้อยกำหนดให้ 2 คะแนน น้อยที่สุดกำหนดให้ 1 คะแนน

จากนั้นนำคะแนนมาวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำมาเทียบกับเกณฑ์การให้ความหมายค่าเฉลี่ย (รังสรรค์ สิงห์เลิศ. 2551) ดังนี้

เกณฑ์คะแนนระดับ 5 ระดับ ดังนี้

- ระดับคะแนน 1.00-1.80 หมายถึง น้อยที่สุด
- ระดับคะแนน 1.81-2.60 หมายถึง น้อย
- ระดับคะแนน 2.61-3.40 หมายถึง ปานกลาง
- ระดับคะแนน 3.41-4.20 หมายถึง มาก
- ระดับคะแนน 4.21-5.00 หมายถึง มากที่สุด

5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติ คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)

5.2.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2.3 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้การวิเคราะห์พหุคูณถดถอยเชิงเส้น (Multiple Linear Regression Analysis)

5.2.4 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในเชิงพรรณนาความด้วยการแจกแจงความถี่

6. ตัวแปรในการวิจัย

6.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน และปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ

6.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	ระดับการมีส่วนร่วม			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน	4.25	0.54	มากที่สุด	1
2. ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน	3.89	0.59	มาก	3
3. ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล	3.99	0.48	มาก	2
รวม	4.04	0.54	มาก	-

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) เรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน ($\bar{X} = 4.25$) ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล ($\bar{X} = 3.99$) ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.89$)

2. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression Analysis) การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด แบบกำหนดตัวแปรเข้าไปในสมการทั้งหมด (Enter Method)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตัวแปรอิสระ	B	S.E.	Beta	t	Sig.
a ค่าคงที่	1.174	.187	-	6.280	.000
1. ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร X_1	.322	.037	.429	8.714	.000*
2. ปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด X_2	-.105	.030	-.171	-3.493	.077
3. ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน X_3	.163	.037	.233	4.416	.000*
4. ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน X_4	.416	.052	.369	7.996	.000*
5. ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ X_5	-.078	.032	-.081	-2.436	.124

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

$R = .788$ $R^2 = .621$

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด (Y) โดยใช้การวิเคราะห์แบบกำหนดตัวแปรเข้าไปในสมการทั้งหมด (Enter Method) ดังนี้

1. ปัจจัยที่นำมาศึกษา ทั้ง 5 ตัวแปร มีความสัมพันธ์พหุคูณกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด (Y) เท่ากับ 0.788 ($R = .788$) แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร รวมกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด (Y) ในระดับสูง

2. ปัจจัยที่นำมาศึกษา ทั้ง 5 ตัวแปร มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง หรือการผันแปรกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด (Y) เท่ากับ .621 ($R^2 = .621$) แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร สามารถอธิบายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด (Y) ได้ร้อยละ 62.10

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 5 ตัวแปร สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ เรียงลำดับจากตัวแปรที่มีผลต่อการผันแปรในตัวแปรตามในแบบคะแนนมาตรฐานมากที่สุดไปหาน้อย ดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (X_1 Beta = .429)

3.2 ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน (X_4 Beta = .369)

3.3 ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน (X_3 Beta = .233)

ดังนั้น เมื่อทราบค่าคงที่ (Constant) เท่ากับ 1.174 ทราบค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ ซึ่งอยู่ในรูปคะแนนดิบ (B) และทราบน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ ซึ่งอยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) จึงสามารถสร้างสมการถดถอย ได้ดังนี้

สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ $Y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + \dots + b_nx_n$

แทนค่าในสูตร $Y = 1.174 + .322(X_1) + .416(X_4) + .163(X_3)$

สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $Z = B_1z_1 + B_2z_2 + \dots + B_nz_n$

แทนค่าในสูตร $Z = .429(Z_1) + .369(Z_4) + .233(Z_3)$

เมื่อ Y และ Z = ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มการมีมวลชนสัมพันธ์กับประชาชนในท้องถิ่น สร้างการรับรู้เรื่องยาเสพติด นำไปสู่การสร้างเสริมความเชื่อใจและให้ข้อมูลแก่หน่วยงานภาครัฐ ปลุกฝังค่านิยมที่ดีให้แก่เยาวชน ส่งเสริมให้ตระหนักในโทษของยาเสพติด มีการประชุมผู้นำชุมชนร่วมกันเสนอแนะปัญหาในแต่ละชุมชน และหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกัน ผู้นำชุมชนควรเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและให้ข้อมูลที่ เป็นความจริงในพื้นที่ ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมรณรงค์ การต่อต้านยาเสพติดอย่างเพียงพอ

อภิปรายผล

1. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ชุมชนมีการสร้างการรับรู้ในการจัดทำแผนผ่านผู้นำชุมชนผ่านเสียงตามสาย และมีการทำงานเชิงรุกลงพื้นที่พบปะพี่น้องประชาชนเพื่อสร้างความเข้าใจในการมีส่วนร่วมในการให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ประกอบการการเข้มงวดของฝ่ายปกครองในพื้นที่ ได้มีมอบนโยบายให้แก่กำนันผู้ใหญ่บ้านในการต่อต้านยาเสพติดเป็นภาระกิจสำคัญในการดูแลความสงบเรียบร้อยในชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อธิพงษ์ ต้นศิริ (2560) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ศึกษากรณี อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ผลการศึกษพบว่า ประชาชนในเขตอำเภอแกลง มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิงห์ ปานะชา (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวม มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนาพัทธ์ ศรีพิมพ์สอ และคณะ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตพื้นที่ตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตพื้นที่ตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอุทิศ อาสนจิตโต (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด: กรณีศึกษา ศูนย์บำบัดยาเสพติด วัด ศรีทรงธรรม จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน และปัจจัยด้านผู้นำชุมชน ผู้วิจัยขอเสนอ ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอ และมีความตระหนักในปัญหาของยาเสพติดซึ่งมีผลกระทบต่อครอบครัวและชุมชนโดยตรง เป็นปัญหาที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไข เพื่อให้สังคมปลอดยาเสพติด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจิต ยาใจ (2564) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดจันทบุรี เป็นรูปแบบที่สร้างโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตั้งแต่การร่วมคิดวิเคราะห์ปัญหา ร่วมกำหนดแนวทางร่วมดำเนินการ ผ่านโครงการต่างๆ มีการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจในปัญหาโทษและพิษภัยของยาเสพติด เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในการพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สังคม สุภรัตน์กุล (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ของการรับรู้ ทักษะคิดกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดในพื้นที่การค้าและการระบด จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เรื่องยาเสพติดในระดับดี มีทัศนคติที่ดีต่อการต้านภัยยาเสพติดของเยาวชน และมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดอยู่ในระดับดี ในส่วนการรับรู้เรื่องยาเสพติดและทัศนคติต่อการเสพยาเสพติดของวัยรุ่น มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สรุปผลได้ว่า เมื่อมีการรับรู้เรื่องยาเสพติดมากขึ้นและมีทัศนคติที่เห็นด้วยต่อสถานการณ์การเสพยาเสพติดของเยาวชนส่งผลให้พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดดีขึ้นตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภา ด้านธำรงกุล (2559) ได้วิจัยเรื่อง บริบทแวดล้อมและสถานการณ์ปัญหาสารเสพติดในกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษาใต้บริบทพื้นที่เสี่ยงสู่มาตรการป้องกันแก้ไขปัญหายาเชิงบูรณาการระดับจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ ทักษะคิด และการเข้าถึงสารเสพติดการใช้สารเสพติดของนักเรียนวัยนี้ มีปัจจัยทั้งโดยตรงและอ้อมที่หลากหลาย ซึ่งเอื้อให้เกิดการทดลองใช้ยาเสพติด สอดคล้องกับแนวคิดของ สุรพล พยอมแย้ม (2552) กล่าวว่า การรับรู้ (Perception Component) กระบวนการรับรู้เป็นกระบวนการเบื้องต้นที่เริ่มจากการที่บุคคลได้รับสัมผัส หรือรับรู้ข่าวสารจากสิ่ง

รื้อต่างๆ โดยผ่านระบบประสาทสัมผัส และนำไปสู่การเกิดเป็นอุปนิสัยของบุคคล และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุรพงษ์ โสณะเสถียร (2553) ได้กล่าวว่า ความรู้ เป็นการรับรู้เบื้องต้น ซึ่งบุคคลส่วนมากจะได้รับผ่านประสบการณ์ โดยการเรียนรู้จากการตอบสนองสิ่งเร้า

2.2 ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ยาเสพติดเป็นปัญหาดังกล่าวและมีการแพร่ขยายไปในหลากหลายชุมชนและสถานที่ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการสร้างเครือข่ายในการป้องกันและแก้ไข โดยมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานในการป้องกันและแก้ไขยาเสพติด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิโรจน์ นาหนองขาม (2562) ได้วิจัยเรื่อง การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรหนองซอน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการสร้างเครือข่ายตามแนวคิดและทฤษฎีของ Starkey (1997) อันประกอบด้วย 1) โครงสร้างเครือข่าย 2) แนวทางการทำงานของเครือข่าย 3) แนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติด และ 4) การสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยมีขั้นตอนการสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ดังนี้ 1) มีการร่วมกันรับรู้ปัญหา ร่วมคิดตัดสินใจโดยการสนทนากลุ่ม 2) ร่วมกันวางแผน กิจกรรม ตามแนวทางการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน กำหนดนโยบายการทำงาน วัตถุประสงค์ของโครงการ การดำเนินงาน ทาแผนร่วมกับชาวบ้าน 3) การร่วมการปฏิบัติที่ได้วางแผน 4) มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เมื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดสำเร็จและยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเกียรติ วรรณสิริวิไล (2558) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของเครือข่ายองค์กรภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ความเข้มแข็งของเครือข่ายองค์กรภาคประชาชน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของเครือข่ายองค์กรภาคประชาชน ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารเครือข่าย การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมต่อเครือข่ายองค์กรภาคประชาชน ความเข้มแข็งของเครือข่ายองค์กรภาคประชาชน และการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐและเอกชน โดยปัจจัยทั้ง 4 เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลในทิศทางบวกต่อประสิทธิภาพของเครือข่ายองค์กรภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสมอ แสงสนธิ์ และคณะ (2559) ได้วิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเยาวชน โดยชุมชนในจังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเยาวชนโดยชุมชนในเขตจังหวัดกำแพงเพชร ประกอบด้วย การสร้างภาคีเครือข่ายในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และบูรณาการการจัดการทุกภาคส่วนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พัฒนาระบบสารสนเทศด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรชัย สิงห์โต (2555) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลร่องเคาะ อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น มีข้อเสนอแนะในการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดตามนโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหายาเสพติด คือ ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการสร้างเครือข่ายในการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนให้มากขึ้น โดยรัฐบาลต้องให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวและติดตามประเมินผลการทำงาน โดยเฉพาะด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

2.3 ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้นำชุมชนเป็นบุคคลที่ได้รับการไว้วางใจจากประชาชน และมีบทบาทสำคัญร่วมกับฝ่ายปกครองในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมป้องกันและแก้ไขยาเสพติดต่างๆ เป็นผู้กระตุ้นประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการให้ความรู้ด้านยาเสพติดแก่ประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มะพาริ กะมุณี (2559) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของผู้นำชุมชนในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหายาเสพติดของกลุ่มเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมมากในด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุ นั่นคือ การมีส่วนร่วมในการสำรวจสภาพปัญหายาเสพติดในชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้นำชุมชนในฐานะตัวแทนรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ให้ความร่วมมือในการสำรวจสภาพปัญหายาเสพติดในชุมชนของตนเองอย่างจริงจัง ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ นั้นถือเป็นตัวอย่างให้สมาชิกในชุมชนของตนเองเห็นความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการติดตามพฤติกรรมและช่วยเหลือผู้ที่ติดยาเสพติดไม่ให้หวนกลับไปใช้ยาเสพติดอีก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจิต ยาใจ (2564) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดจันทบุรี เป็นรูปแบบที่สร้างโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตั้งแต่การร่วมคิดวิเคราะห์ปัญหา ร่วมกำหนดแนวทางร่วมดำเนินการ ผ่านโครงการต่างๆ ที่ริเริ่มโดยชุมชน ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ที่มีความสอดคล้องกับบริบท ปัญหา และความต้องการของชุมชน โดยเริ่มจากการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน และแกนนำในพื้นที่ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีประสบการณ์และมีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง มีการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจในปัญหาโทษและพิษภัยของยาเสพติด แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อให้เกิดความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ พร้อมทั้งจะพัฒนา

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน และปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน สามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 62.10
3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มการมีวาลชนสัมพันธ์กับประชาชนในท้องถิ่น สร้างการรับรู้เรื่องยาเสพติดนำไปสู่การสร้างเสริมความเชื่อใจและให้ข้อมูลแก่หน่วยงานภาครัฐ ปลุกฝังค่านิยมที่ดีให้แก่เยาวชน ส่งเสริมให้ตระหนักในโทษของยาเสพติด มีการประชุมผู้นำชุมชนร่วมกันเสนอแนะปัญหาในแต่ละชุมชน และหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกัน ผู้นำชุมชนควรเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและให้ข้อมูลที่เป็นความจริงในพื้นที่ ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมรณรงค์การต่อต้านยาเสพติดอย่างเพียงพอ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ประชาชนควรมีการติดตามข่าวสารด้านยาเสพติดในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมด้านยาเสพติดที่หน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น หมั่นสอดส่องดูแลสมาชิกในครอบครัวไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และแจ้งเบาะแสยาเสพติดให้แก่ผู้นำชุมชนให้รับทราบ
2. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเสนอแนะแนวทางในการป้องกันยาเสพติดในชุมชนให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบ และร่วมกับกำหนดแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีความเหมาะสมกับบริบท วิถีชีวิตของคนในพื้นที่
3. ด้านเครือข่ายชุมชน ควรมีการพัฒนาและสร้างเครือข่ายชุมชนปลอดยาเสพติดในตำบล เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านเบาะแสของยาเสพติดระหว่างหมู่บ้าน ส่งเสริมให้คณะกรรมการหมู่บ้านร่วมกันเป็นหูเป็นตาสอดส่องการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขร่วมกัน
4. ด้านผู้นำชุมชน ผู้นำชุมชนต้องทำงานเชิงรุกประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนหมั่นดูแลคนในครอบครัวไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ร่วมกับส่วนราชการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันปัญหาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ
5. ด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ หน่วยงานภาครัฐควรลงพื้นที่ร่วมกับผู้นำชุมชนในการคัดกรอง สร้างความมั่นใจ ไว้ใจให้ผู้ติดยาเสพติดให้เข้ารับการรักษาอย่างถูกต้อง และจัดหาสถานที่ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างเหมาะสม เพื่อคืนคนดีสู่สังคม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการสร้างรูปแบบการป้องกันการกระทำความผิดในคดียาเสพติดของประชาชนให้มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ โดยมีการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในแต่ละพื้นที่ และอุปสรรคในการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่างๆ กับชุมชน เพื่อสร้างแนวทางในการดำเนินงานเชิงบูรณาการร่วมกัน
2. ควรศึกษาแนวทางการสร้างการรับรู้ ทัศนคติ ด้านยาเสพติดแก่ประชาชน ให้มีความตระหนักในพิษภัยของยาเสพติดที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม และการดำเนินชีวิตอย่างสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ป.ป.ส. (2562). รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประจำปีงบประมาณ 2562 / สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ปปส.). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ปปส.).
- ฉัตรชัย สิงโต. (2555). รูปแบบการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลร่องเคาะ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชนาพัทธ์ ศรีพิมพ์สอ และคณะ. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตพื้นที่ตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์. งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตรระดับชาติครั้งที่ 8/2561 “รัฐประศาสนศาสตรไทย 4.0: ประชาธิปไตย นวัตกรรม และความท้าทาย”. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

- ที่ทำการปกครองอำเภอเกษตรวิสัย. (2564). รายงานการประชุมประจำเดือนหัวหน้าส่วนราชการเดือนสิงหาคม 2564. ร้อยเอ็ด: ที่ทำการปกครองอำเภอเกษตรวิสัย.
- พระอุทิศ อาสนจิตโต. (2556). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสียดิน: กรณีศึกษา ศูนย์บำบัดยาเสพติดวัดศรีทรงธรรม จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มะพาริ กะมุณี. (2559). บทบาทของผู้นำชุมชนในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาเสียดินของกลุ่มเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. รายงานการวิจัย. ยะลา: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- รังสรรค์ สิงห์เลิศ. (2551). ระเบียบวิจัยทางสังคมศาสตร์. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วิภา ดำนังอรกุล. (มกราคม-ธันวาคม 2559). บริบทแวดล้อมและสถานการณ์ปัญหาสารเสพติดในกลุ่มนักเรียนอาชีวะภายใต้บริบทพื้นที่เสี่ยงสู่มาตรการป้องกันแก้ไขปัญหาเชิงบูรณาการระดับจังหวัด. วารสารวิชาการเสียดิน. 4(1).
- วิโรจน์ นาหนองขาม. (2562). การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสียดินในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรหนองซอน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม. การประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารกิจการสาธารณะ ครั้งที่ 4 (The 4th National Conference on Public Affairs Management) “การบริหารกิจการสาธารณะภายใต้ประเทศไทย 4.0” (Public Affairs Management Under Thailand 4.0). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี (สบข.) กรมการแพทย์ (2562). จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยยาเสพติดทั้งหมด. สืบค้นจาก http://www.pmnidat.go.th/thai/index.php?option=com_content&task=view&id=3274&Itemid=53.
- สมเกียรติ วรรณศิริวิไล (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของเครือข่ายองค์กรภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสียดินในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น. 8(2), ธันวาคม 2557 - พฤษภาคม 2558 (ฉบับเสริม).
- สมจิต ยาใจ. (มกราคม - มิถุนายน 2564). รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสียดินโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดจันทบุรี. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี. 32(1).
- สังคม ศุภรัตน์กุล. (มกราคม-ธันวาคม 2560). ความสัมพันธ์ของการรับรู้ ทักษะคิดกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดในพื้นที่การค้าและการระบาด จังหวัดอุดรธานี. วารสารวิชาการเสียดิน. 5(1).
- สิงห์ ปานะชา. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสียดินขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุรพงษ์ ไสธนะเสถียร. (2553). การสื่อสารกับสังคม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพล พะยอมแย้ม. (2552). ปัจจัยทางจิตวิทยาที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมดื่มสุราของนักศึกษาชาย มหาวิทยาลัยศิลปากร. รายงานการวิจัย. นครปฐม: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เสมอ แสงสนธิ์ และคณะ (มกราคม – เมษายน 2558). ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสียดินในเยาวชน โดยชุมชนในจังหวัดกำแพงเพชร. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.). 22(1), 107.
- อธิพงษ์ ต้นศิริ. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสียดินศึกษากรณีอำเภอแกลง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Starkey, P. (1997). *Networking for rural transport and development*. Gauteng: South Africa
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rdEd. New York. Harper and Row Publications.